

Het bestaansrecht van een dorpsbelangenorganisatie is erkenning, dit kan uit verschillende hoeken komen.

Het werkt voor zowel de dorpsbelangenorganisatie als voor de gemeente makkelijkst **als de contacten zijn gestructureerd**. Dat betekent dat er vaste afspraken gemaakt worden over hoe het contact verloopt, hoe vaak er contact is, wat reële verwachting zijn en waar de verantwoordelijkheden liggen. Ongeveer 30% van de dorpsbelangenorganisaties heeft deze afspraken vastgelegd in een convenant met de gemeente. Hierin staat bijvoorbeeld ook dat de dorpsbelangenorganisatie vroegtijdig op de hoogte moet worden gesteld van de gemeentelijke plannen en dat zij gevraagd en ongevraagd advies mag uitbrengen. Binnen de gemeente treedt het managementteam dat op dit gebied controleren en corrigerend op. Door een convenant leggen de gemeente en de dorpsbelangenorganisatie wederzijds verantwoordelijkheden af en dit vergroot de erkenning van de organisatie. Wanneer er een conflict is wordt vaak het convenant erbij gepakt om de zaak te verhelderen. Daarnaast werkt het afspraken document als stok achter de deur voor regelmatig overleg en open communicatie.

Het schept veel duidelijkheid als de contacten tussen dorpsraden en de gemeente via **één aanspreekpunt** verlopen. Diverse gemeentes hebben een aparte functie in het leven geroepen van coördinator dorpsraden, of contactambtenaar. Deze persoon is voor de dorpsraad als ook voor de ambtelijke organisatie als aanspreekpunt. Hij is de bruggenbouwer tussen het college van bestuur, het ambtelijk apparaat en de dorps- en wijkraden. Daarnaast zorgt hij voor draagvlak bij de vak afdelingen en hij wijst de dorpsbelangenorganisatie de weg in de gemeentelijke organisatie. Hierdoor gaan bewoners niet 'shoppen' binnen de gemeente waarbij ze zelf ambtenaren bereid proberen te vinden om medewerking te verlenen.

Naast erkenning in organisatorische zin zoals hierboven staat beschreven, is een dorpsbelangenorganisatie ook afhankelijk van erkenning in financiële zin. Een dorpsraad heeft vaak meerdere bronnen waarvandaan zij hun budget halen. Een stichting heeft begunstigers of donateurs en een vereniging ontvangt contributie van haar leden. Dit zijn jaarlijks kleine bedragen per huishouden of per persoon. Het aantal donaties of contributie is een graadmeter voor erkenning en het vertrouwen dat het dorp stelt in de organisatie. Daarnaast ontvangen sommige dorpsbelangenorganisatie structurele subsidie van de gemeente wat vaak neerkomt op een budget voor organisatiekosten. Er zijn organisaties die dit weigeren omdat ze zo onafhankelijk en onpartijdig mogelijk willen zijn. Belangengroepen kunnen ook aanspraak maken op geld van externe partijen zoals de provincie of vanuit het bedrijfsleven, maar vaak ook zijn dit verdiensten zoals advies of producten. Een dorpsbelangenorganisatie die vanuit verschillende kanten wordt ondersteund, kan ook rekenen op een breed gedragen erkenning.

Samen werken aan een leefbare kleine kern

Informatie over dorpsbelangenorganisaties

Wonen in een kleine kern verschilt van het stedelijke leven en iedere dorpsbewoner heeft zijn eigen redenen om in een kleine kern te wonen. De één doet het voor het 'buitenlevengevoel', de ander voor de kleinschaligheid, enzovoorts. Iedere kleine kern kenmerkt zich door zijn unieke identiteit en is daardoor in meer of mindere mate aantrekkelijk. Het is prettig om een aantrekkelijker woonomgeving te hebben, maar hoe kunt u hier als bewoner invloed op uitoefenen? Als individu is het lastig om iets voor elkaar te krijgen, over het algemeen kan een groep meer bereiken. Vooral als deze is georganiseerd en wordt erkent door de gemeente en de eigen achterban. Met een dorpsbelangenorganisatie is het mogelijk om actuele onderwerpen in het dorp aan te pakken en uw dorp meer leefbaar te maken. In deze brochure worden het nut en de werken van een dergelijke organisatie uiteengezet. Een leefbaar dorp is een aantrekkelijk dorp en hieraan kunnen alle bewoners meewerken.

De VKK Gelderland stimuleert en helpt bij het van onderop plannen maken. Zij laat de stem van plattelandsbewoners doorklinken bij het gemeente overstijgende organen ten aanzien van plattelandsbeleid.

VKK Gelderland
Raadhuisplein 1
6901 GN Zevenaar
Telefoon: 0314 – 631168
info@vkk gelderland.nl
www.vkk gelderland.nl

Tekst: Josien Durieux – Hissink
Vormgeving: Karlijn Looman

Leefbaarheid laat zich omschrijven door een reeks kwaliteiten en eigenschappen van een prettige woonomgeving. Geen opsomming van individuele wensen, maar zaken die iedereen aangaan. Wonen, werkgelegenheid, transport en verkeersveiligheid, onderhoud van groen en wegen, het verenigingsleven en bedrijvigheid zijn typische leefbaarheidsthema's. **Leefbare dorpen worden niet gemaakt op het gemeentehuis**, maar in samenwerking tussen gemeente, burgers en maatschappelijke organisaties. Het is natuurlijk ondoenlijk om met alle bewoners van een dorp in gesprek te gaan en daarom is het prettig als er een dorpsbelangenorganisatie bestaat als spreekbuis van de burgers.

Samen met de andere partijen zet deze organisatie zich in om het dorp aantrekkelijker te maken op het gebied van de leefbaarheidsthema's, maar daarnaast organiseert zij ook informatieavonden voor bewoners of dorpsfeesten. Een goede dorpsbelangenorganisatie is proactief en project initiërend in plaats van afwachtend. Zij vertegenwoordigt de dorpsamenleving en fungeert zo als intermediair tussen bewoners en de overheid. Zij gaat vaak verder dan meedenken en meepraten over problemen, ook werken aan de uitvoering van het beleid is taak van een goede dorpsbelangenorganisatie.

Wanneer er iets speelt in een dorp dan kan de dorpsbelangenorganisatie op **3** manieren de gemeente benaderen:

1. Bestuurlijke weg via de wethouder. Dit houdt in dat kwesties worden aangekaart op het wekelijkse spreekuur van de wethouder. Alle dorpsbelangenorganisaties doen dit en indien nodig wordt ook de betreffende ambtenaar uitgenodigd.
2. De ambtelijke weg kan 'even langs kantoor gaan als je toevallig in de buurt bent' zijn, maar ook medewerkers spreken volgens afspraak.
3. Bij het bewandelen van de politieke weg, worden wethouders en ambtenaren overgeslagen, de dorpsbelangenorganisatie gaat dan namelijk naar de gemeenteraad om daar te spreken voor de raadsleden. Met deze stap zou het gemeentelijke beleid kunnen worden beïnvloed.

Een dorpsbelangenorganisatie is een waardevolle toevoeging voor het dorp

Een dorpsbelangenorganisatie wordt in veel kernen als waardevol beschouwd. Zij zorgt ervoor dat er iets gebeurt en dat er naar mensen wordt geluisterd. Volgens bewoners is positief resultaat dat de resultaten duidelijk zichtbaar zijn in een verbeterde leefbaarheid. Zij voelen zich door de dorpsbelangenorganisatie ook meer betrokken bij het dorp, vooral als deze activiteiten organiseert. **De gemeente ziet graag een dorpsbelangenorganisatie verschijnen vanwege het behoud en de stimulans van eigen initiatief van burgers.** Mensen blijven zo enthousiast werken aan hun leefomgeving en dat kan voor het dorp alleen maar goed uitpakken. Door de nauwe samenwerking met de gemeente ontstaat er meer begrip voor afwegingen die moeten worden gemaakt en wordt het beleid beter geaccepteerd door wederzijds inzicht. Bij hun actieve inzet brengen dorpsbewoners een niet te onderschatten bron van praktijkkennis met zich mee. Zij worden gezien als experts wanneer er iets in hun dorp ter discussie staat en door de input die ze geven worden de plannen beter. Een ander voordeel van de samenwerking met dorpsbelangenorganisaties is dat er meer mogelijk is door toegang tot aanvullende financieringsbronnen van fondsen, subsidieregelingen en sponsors.

Na de gemeentelijke herindeling die in 2005 heeft plaatsgevonden, is de rol van dorpsbelangenorganisaties nog belangrijker geworden. In de nieuwe gemeentes zijn vaak meer kleine kernen opgenomen waardoor de invloed en positie van dorpen is veranderd. Samenwerking met andere kleine kernen die door de herindeling bij dezelfde gemeente horen is een goede oplossing om gehoord te blijven worden. Het zal ook minder vaak voorkomen dat het gemeentebestuur de dorpen persoonlijk kent doordat ze er wonen zijn of zijn opgegroeid. Door een goede vertegenwoordiging dringen de actuele kwesties van het dorp nog steeds door bij de gemeente.

Omdat een dorpsbelangenorganisatie spreekt namens het dorp is representativiteit een belangrijke vereiste voor de bestuurders. Het moet een groep mensen zijn **die een afspiegeling vormt van de dorpsamenstelling.** Dat betekent dat er uit iedere leeftijdsklasse en uit verschillende hoeken van de samenleving mannen en vrouwen enthousiast zijn om als spreekbuis te fungeren. De omvang moet het besluitvormingsproces niet bemoeilijken maar toch in verhouding staan tot de samenleving. Een gemiddeld bestuur bestaat uit 7 mensen in de leeftijd van 30 tot 50 jaar. Bestuursleden moeten zich verbonden voelen met de kern en de omgeving en bij voorkeur enige bestuurservaring hebben. Door op de hoogte te zijn van wat er leeft in het dorp vormen zij een brug tussen burgers en gemeente. Door hun diverse achtergronden representeren zij samen het hele dorp.

Een representatieve dorpsbelangenorganisatie kan worden gevormd doordat dorpsbewoners kandidaten aandragen en kiezen. Er zijn ook dorpsbelangenorganisaties die bestaan uit bestuurders van de verenigingen in het dorp. Vooral in een dorp met een bloeiend verenigingsleven, waar (bijna) alle bewoners ergens lid van zijn, is dit een effectieve manier waarbij het gemakkelijk is om draagvlak te peilen.

Net als elk dorp, is ook iedere dorpsbelangenorganisatie verschillend

Behalve het bestuur, zijn ook de acties van een belangenorganisatie bepalen voor de representativiteit. **Open communicatie is hierbij het sleutelwoord.** Het helpt wanneer bestuursleden op straat en bij activiteiten aanspreekbaar zijn en als er verslag wordt gedaan van vergaderingen en activiteiten in een nieuwsbrief, dorpskrant of op een eigen website. Hierdoor wordt het voor bewoners zichtbaar wat de organisatie doet en dit vergroot het vertrouwen en daarmee de representativiteit. Het maken van een dorpsplan is bij uitstek een manier om het de achterban te communiceren; alle bewoners krijgen daarbij de mogelijkheid om mee te denken.

Dorpsbelangenorganisaties zijn er in verschillende vormen.

Een dorpsbelangenorganisatie als **vereniging** bestaat uit een bestuur en de leden. In het bestuur kunnen dorpsbewoners of vertegenwoordigers van verenigingen zitting hebben. In het laatste geval spreken we van een federatieve vereniging of een comité. Dit komt het draagvlak van de vereniging ten goede omdat alle groepen worden vertegenwoordigd en de communicatie met de achterban soepel kan verlopen. Alle dorpsbewoners kunnen door contributie te betalen lid worden van de dorpsbelangenvereniging en zij hebben inspraak bij de algemene ledenvergadering (ALV). Deze vorm is daarmee democratisch van aard, maar dit kan de slagvaardigheid beperken.

Bij een **stichting** spreekt men vaak van dorpsraden. Er zijn geen leden en het bestuur hoeft geen verantwoording af te leggen aan de ALV. Hiermee is zij minder democratisch en minder legitiem als een vereniging maar door in het openbaar te vergaderen of door hoorzittingen kan het draagvlak vergroot worden. Het bestuur wordt samengesteld van een diverse groep bewoners zodat deze een redelijke afspiegeling vormt. Bewoners zijn geen lid van de stichting, maar kunnen wel hun steun betuigen door jaarlijks een geldbedrag te doneren.

Een **informele groep** is geen rechtspersoon in juridische zin maar een vrijblijvend functionerend orgaan. Wanneer een aantal bewoners zich zorgen maakt over de gevolgen van een beleidsbeslissing bijvoorbeeld, worden de koppen bij elkaar gestoken. De gemeente is niet gehouden aan overleg met deze groep en tot niets verplicht. Het voordeel van een vereniging of stichting ten opzichte van een informele groep is dat deze rechtspersoon zijn aan wie de gemeente erkenning geeft. Hierdoor kan de dorpsbelangenorganisatie samen met het gemeentebestuur gezamenlijk naar oplossingen zoeken van de probleemagenda. Het gemeentebestuur verbindt zich aan deze oplossingen en zo is de dorpsbelangenorganisatie zeker van dat er iets met de input wordt gedaan.

Almen, een voorbeeld voor het functioneren van een dorpsbelangenorganisatie

Sinds 1985 bestaat er in het dorp Almen in de Achterhoek een dorpsbelangenorganisatie. In 2006 is deze op verzoek van de gemeente Lochem omgedoopt van federatie tot vereniging. De Vereniging Almens Belang (VAB) heeft in het voorjaar van 2007 een dorpsvisie voor de komende tien jaar gepresenteerd, die door een dorpswerkgroep na raadpleging van de inwoners is gemaakt. Door deze visie krijgen verschillende partijen inzicht in het beleid dat noodzakelijk is om Almen leefbaar te houden. Bij de gemeente bijvoorbeeld zal deze dorpsvisie de basis vormen voor gesprekken die de VAB met haar aangaat. Maar

ook bij andere organisaties die plannen willen ontwikkelen bij het dorp Almen, zoals het Dienst Landelijk Gebied (DLG) en het waterschap, zal met deze dorpsvisie rekening gehouden worden. In de periode dat Almen zich oriënteerde op de mogelijkheden voor het maken van deze dorpsvisie, werd gewerkt aan zaken die al langer speelden in het dorp. Er zijn onder andere nieuwe woningen nodig voor starters. De bottleneck van de dorpsuitbreiding was een boerderij die bijna naast het dorpsplein ligt. De bijbehorende gronden zijn globaal gelegen aan de noord- en zuidrand van de bebouwde kom en de stank- en geluidscirkel van dit bedrijf waren altijd belemmerend voor nieuwbouw. Bovendien bood deze locatie voor de boer geen uitbreidingsmogelijkheden. Samen met de

gemeente en het waterschap vormde VAB een comité dat zich op deze zaak concentreerde. De doelstelling was niet alleen het verplaatsten van het boerenbedrijf, maar ook het afkopen van de agrarische functie van het gebouw en de bijbehorende gronden. Hiervoor is DLG benaderd als overheidsorgaan met de juiste kennis en middelen om dit te kunnen realiseren. Vrijwel direct na de aankoop van het bedrijf door DLG werd begonnen met het ontwikkelen van de dorpsvisie. Met DLG werd overeengekomen dat zij zich inhoudelijk niet met de visie bezig zou houden, maar wel leverde zij vier stagiaires die de VAB hielpen bij het schrijven ervan. Thans werd door een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de VAB, de gemeente Lochem, DLG en het Waterschap een ruimtelijke

visie ontwikkeld waarbij de dorpsvisie als leidraad dient. In deze visie werd ingegaan op de gewenste ruimtelijke invulling van de eerder gekozen ontwikkelingsrichtingen. In deze ruimtelijke visie werden dan ook de voormalige landbouwgrond meegenomen. Hierbij werd nadrukkelijk rekening gehouden met landschappelijke inpassing en het gewenste dorpselijke karakter. Voor zowel de boer als de dorpsbewoners betekende deze actie een win-win situatie en wellicht raken er in de toekomstige ontwikkeling van dit gebied nog meer partijen in positieve zin betrokken.